

Det Kgl. Kommunal- og regionaldepartement
Postboks 8112 Dep.

0032 OSLO

HØYRING - FORSLAG TIL ENDRINGAR I VALLOVA OG KOMMUNELOVA MERKNADER FRA FAGLIG FORUM FOR FORMANNSKAPSSEKRETÆRER (FFF)

Faglig forum for formannskapssekretærer vil gi følgende kommentarer til forslaget om endringer i valglov og kommunelov:

2.4 Tilgjengelighet

FFF har vurdert det slik at det er viktigere å ha stemmelokaler rundt om i kommunen enn at alle skal være tilrettelagt for fysisk funksjonshemmede. Kravene må stå i forhold til antall stemmeberettigede i kretsen.

2.5 Informasjon

Vår erfaring er at det er svært få som er og sjekker om de står i manntallet, og at det brukes uforholdsmessig store ressurser på det. Spesielt nå når alle mottar valgkort. Denne informasjon skulle vært dreid mot velgerne når valgkortene sendes ut. Får du valgkort så står du i manntallet. Innsyn i manntallet bør legges tilgjengelig på nett.

2.7 Manntall

FFF er svært positive til at departementet rydder opp i forholdene rundt manntallene. Som kjent ligger etterdønningene etter forrige valg fortsatt i konkurransetilsynet. Både regimet rundt og prisingen må sees på.

2.8 Maskinell opptelling

FFF vil påpeke at manuelle rutiner heller ikke er feilfrie. Ellers ser FFF positivt på at departementet har fokus på datasystem knyttet til valg, enten det er administrative system eller tellingssystem.

3.4 Perioden for forhåndsstemming

Når det gjelder tilgjengelighet er fleksibilitet viktig. Ting som fungerer i en kommune fungerer nødvendigvis ikke så godt i en annen kommune.

FFF støtter tanken om at det er mulig å stemme innenriks fra 1. juli. Det forutsettes at lovendringen tar hensyn til og sikrer god nok tid til behandling av innkomne listeforslag, behandling av klager og trykking av stemmesedler samt utlegging av manntallet, jfr. skjæringsdato og utsendelse av valgkort.

Som følge av den foreslåtte lovendringen vil det være behov for å endre § 7-1(1) til å lyde:

Ved stortingsvalg og fylkestingsvalg sørger fylkesvalgstyret for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglister i fylket før **tidligstemmegivningen** starter innenriks.

Som følge av den foreslåtte lovendringen vil det være behov for å endre § 7-1(2) til å lyde:

Ved kommunestyrevalg sørger valgstyret for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglister i fylket før **tidligstemmegivningen** starter innenriks.

Alternativt kan det tas inn en bestemmelse som pålegger departementet å sende ut stemmesedler slik det gjøres for velgere som stemmer utenfor eget fylke ved stortingsvalg og fylkestingsvalg og utenfor egen kommune ved kommunestyrevalg. Dette for å hindre kommunenes praktiske utfordringer som er knyttet opp mot klargjøring av stemmesedlene

Vi kunne svært gjerne ha tenkt oss muligheten for å kunne tatt i mot stemmer fra velgere i egen kommune også lørdag før valget (og søndag for de kommunene som har 1 dags valg). Det finnes ingen statistikker for hvor mange som ønsker og forhåndsstemme lørdag før valget, og søndag i de kommunene som ikke har åpne lokaler. Dersom statlige myndigheter ønsker høyere valgdeltakelse så må det åpnes for muligheten for å stemme også lørdag og søndag før valgdagen.

3.5 Ambulerende stemmemottak

Det er folk med ulike sykdommer og funksjonshemming som ønsker å stemme heime. Det finnes folk med lammelser fra halsen og ned for eksempel, som ikke er i stand til å ta vare på resterende stemmesedler selv. Vi mener da at det er bedre at vi tar dem og makulerer de, enn at helsepersonell skal kunne sjekke hva vedkommende har stemt på. Dette er mennesker som trenger hjelp av stemmemottakerne for å bla i sedlene og legge den seddelen de ønsker i konvolutten. Stemmemottakerne er dermed kjent med hva velgeren stemmer på. Vi ønsker derfor at forskriftens § 27.2 endres fra må til bør, eller at det tas inn et unntak her.

Vi kunne også tenkt oss muligheten for å kunne tatt i mot stemmer på valgdagen utenfor valglokalene, og da tenker vi ikke på umiddelbart utenfor, men heime hos folk eller på sykehuset. Det behøver ikke å være en rett velgerne har, men departementet kan se på muligheten for å fjerne forbudet mot å ta i mot stemmer andre steder enn i stemmelokalene.

Forslag: ordet umiddelbart fjernes fra valglovens § 9-6

4.2 Åpningstid

§ 9-3 vedr. åpningstidene. FFF er positive til forslaget om å endre åpningstiden til kl 2100. Dette gir kommunene større fleksibilitet i valgavviklingen. Det må være lokale forhold som bestemmer hvilke åpningstider man skal ha innenfor lovens rammer.

Når det gjelder den sentrale informasjonen om åpningstider, er det viktig at denne gjøres på en slik måte at det fremgår at åpningstidene kan være forskjellige i de enkelte kommunene og at velgerne må søke informasjon der.

4.3 Todagers valg

§9-2. Det anbefales at gjeldende lov videreføres slik at vedtak om todagers valg treffes med alminnelig flertall i kommunestyret. Dette ut fra det demokratiske prinsippet om at det er flertallets vedtak som gjelder.

§ 9-3 gjeldende lov videreføres slik at valgstyret fastsetter hvor stemmegivningen skal foregå og fastsetter tiden for stemmegivningen. Dette ut fra det demokratiske prinsippet om at det er flertallets vedtak som gjelder.

4.4 Stemmesedler

Av hensyn til maskinell opptelling er det et ønske at sedlene har unikt nummer.

Det er viktig at sedlene for forskjellige valg skiller seg klart ut fra hverandre.

4.5 Stemmestyrer

FFF er av den formening at ingen aktive politikere/listekandidater bør være i avlukkene ved valg, verken på forhåndsstemming eller valgting. Aktive politikere kan stemple, krysse og passe urna, men valgfunksjonærer eller andre valgbare innbyggere skal være de som er i avlukkene. Dette for å unngå mistenkeliggjøring av listekandidatene.

4.6 Konvolutter

Det er viktig at nye regler får lov til å gjelde en stund før de evt. blir endret. Det er mange fordeler ved at konvoluttene er borte, og erfaringene med bretteing var mye bedre ved forrige valg enn valget før.

6 Valgobservasjon

I Norge har innbyggerne stor tillit til valggjennomføringen. Dette er veldig positivt, og selvfølgelig skal vi ta i mot observatører. Det er flott at dette nå blir hjemlet i lov. Staten må dekke kostnadene ved valgobservasjon.

7 Lokale folkeavstemminger

Det er positivt at dette blir hjemlet i lov, men det må fremdeles være opp til kommunene selv å bestemme ut fra lokale forhold, for eksempel om folkeavstemmingen skal gjelde hele eller deler av kommunen. FFF ber om at den informasjon som skal stilles til rådighet kan hentes fra datasystem på samme måte som det blir gjort på ordinære valg. Det er viktig for kommunene at det ikke må innføres nye manuelle rutiner i forbindelse med slike folkeavstemminger.

ANNET

FFF er av den formening at valgprotokollen fortsatt kan forenkles. I dag skal valgstyret skrive under på en protokoll som er så komplisert at det ikke er mulig for lekfolk å skjønne alt som står i protokollen. Valgstyret burde skrive under på at gjennomføring og resultat er korrekt. Protokollen er etter hvert kun en rapport som skrives ut fra datasystem. Det vil si at alle tall og opplysninger ligger elektronisk oppbevart for framtiden og kan hentes ut dersom det skulle være behov for det. Det gjelder også selve stemmesedlene. Det er ikke korrekt at det kun er EDB Business Partner som har system for lagring av sedler. Når det gjelder statistikken kan dette tas ut av protokollen.

Mange av utfordringene overfor vil bli løst ved innføring av elektronisk stemmegivning. FFF finner det lite fremtidsrettet at man enda ikke har vurdert, i det minste som forsøksordning, elektronisk stemmegivning. FFF forutsetter at det snarest åpnes opp for valg ved å benytte datateknologi idet dette vil lette valget på valgdagen så vel som ved forhåndvalg og ”tidligstemmegivning”.

